

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Episcopalis

In Qva Episcoporum Non Tantvm, Eorumqve Vicariorum munus; sed
Parochorum etiam & conscientiarum directorium concernentium casuum
ac dubiorum indies occurrentium Resolvtiones ... quàm brevissimè
continentur

Zerola, Tommaso

Coloniae Agrippinae, 1680

Decmae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10421

tur ex proprio officio, cum hoc sit parochi munus peculiare, ita sac. Conc. Trid. sess. 24. c. 4. §. *idem autem*, ubi Conc. disponit, ut ij, ad quos pertinet, saltem dominicis & alijs festis diebus pueros in singulis parochijs fidei rudimenta docere, possint ab Ordinario, si opus erit, etiam per censuras ecclesiasticas compelli.

Ad tertium. sac. Cong. declar. 6. in hæc verba censuit: *Ordinarius non potest mulctis, & pœnis, etiam in casu notabilis negligentia, aut contumacia, cogere pueros ad discendum doctrinam Christianam, etiamsi hoc fieri voluerint in oppidis, villis, & alijs locis extra civitatem, nec valet, quia Conc. loc. cit. dicit posse compelli per censuras ecclesiasticas, quia ibi loquitur de compulsionem illorum, quorum interest eam docere, & non de compulsionem puerorum, sive parentum ipsorum.*

DIOECESANUS.

PRIMò Diœcesanorum appellatione an veniant inferiores Ordinarij, licet habeant jurisdictionem in loco, vide Abb. & gloss. in Clem. 1. de *viva & honest. cleric.* & gl. in Clem. uni. de *foro comp.* licet veniant appellatione Ordinariorum, Navar. *confi. 2. de cland. dispensat.*

Secundò, diœcesis appellatione in dubio potius venit illa, quæ est domicilij, quam quæ est originis, & ita de stylo Curia observari dicit. Nav. *confi. 4. de constitu.*

DECIMÆ.

S V M M A R I M.

- 1 Quo jure debeantur.
- 2 Quotuplices sint.
- 3 Quibus debeantur.
- 4 A quibus solvi debeant.
- 5 Quantum debeat illarum ratione.
- 6 An iudex ecclesiasticus possit compellere laicos ad solvendas decimas.
- 7 An consuetudine possint tolli, ne solvantur.
- 8 An laici teneantur deferre eas usque ad horrea Clericorum.
- 9 An solvenda sint deductis expensis.
- 10 Quæ pars decimarum contingat Episcopum.
- 11 Quæ differentia sit inter decimas, & oblationes.
- 12 Consuetudo, ut solvantur ab una Ecclesia alteri Ecclesie quantum temporis exposcat.
- 13 An possint dari in feudum.
- 14 Vbi solvenda sint decimæ prædiales.
- 15 Quid denegantibus decimas.

AD primum. Video D. Thom. 2. 2. q. 77. art. 1. *Sot. lib. 9. q. 4. art. 1. Covar. lib. 1. c. 17. num. 2. var. resol. Canonistas in cap. revertimini. 16. q. 1. & in rubr. de decim. extra, & in cap. 1. de decim. lib. 6. Navar. c. 27. n. 28. vide constitu. regni. Quanto, tit. de decim. & Capyc. decisio. 20. tamen sit prima conclusio: Decimæ non sunt de jure divino nec naturali, hanc probat Covar. multis loc. cu. versi. præterea, & potest consolidari ratione: Quod est de jure divino, vel naturali, non potest tolli consuetudine, sed (ut dicam inferius) decimæ tolluntur consuetudine; er-*

ne; ergo, &c. & licet lex divina possit aliquando tolli consuetudine, ut probatur: nam omnia judicialia & cæremonialia veteris Testamenti erant juris divini. & tamen Christo passo expiraverunt. *Moyse*, 7. dist. Nav. in gl. sum. de pœn. d. 5. n. 7. tamen jus naturale est immutabile, & nihil potest præscriptio, aut consuetudo in illud, Nav. conf. 2. nu. 7. de offic. ord. quia in cœpit ab exordio mundi, & Nav. tract. de reddit. Eccl. g. 1. monito 59. n. 1. & 2. dicit, quod Papa, vel Ecclesia potest inducere, ne solvantur decimæ, imo neque quinta, neque ulla alia fructuum pro ministris Ecclesiæ, & piorum operum; ergo & consuetudine, modo ministris Ecclesiæ necessariis aliunde provideatur sufficienter, cum hoc sit de jure divino, *Luc. c. 10. Dignus est operarius mercede, &c.* & alia citata in c. 1. 23. g. 2. imo plus dicit, quod hoc non est contrarium nulli juri naturali, vel divino, vide in ver. *jus Cathedralicum*, §. 4. Primum patet ex D. Thom. 1. 2. q. 97. & 9. 94. Sylvest. in ver. *consuetudo* §. 9. n. 14. cap. *indultum*, n. 21. de reg. jur. lib. 6. conclusio 2. populum teneri præstare alimenta ministris Ecclesiæ, si indigeant, est de jure naturali, & divino, secus vero si non indigeant, Covar. loc. cit. num. 3. ver. *ceterum*, Nav. loc. cit. Syl. ver. *decima*, numero 3. §. 1. tamen Panormitanus videtur satis astringere, quod sit de jure divino, quamvis Covar. conetur illud aliter intelligere, Con. Trid. sess. 25. c. 12. de refor. ubi dicit quod sunt debita Deo, & Sot. loc. cit. com. 1. & Cast. l. 5. contra haberes, in ver. 10. dicunt esse de jure divino; tamen tu teneas primum.

Ad secundum. Est triplex, personalis, prædialis, & mixta, quæ quomodo intelligantur, vide Doct. cit. & c. ad Apostolica, c. non est, c. cum sint, cum cæteris similibus, de decim. & Bald. in marg. An. in ver. *decima*, ubi addit decimas reales.

Ad tertium. Episcopis, parochis, & Ecclesiæ ministris, vide Sylvest. loc. cit. numer. 14. §. 8.

Ad quartum. Vide eund. loc. cit. n. 13. §. 7. & decimæ quæ imponuntur per summum Pontif. non deberent solvi per conductorem seu afflictatorem Cardinalium. Vinc. de Franch. decif. 107. numero 7. & 8. nec non conductor, sed dominus tenetur ad onus decimarum, numero 3. ibidem, nec moniales mendicantium, & non mendicantium, tenentur ad decimas subsidiarias, vel alia onera, Pius III. Bull. 10. quæ incipit: *De stat. Ecclesiarum*, & Bul. Pij V. In 14. quæ incipit, *Dum ab urbe*, & aliam ejusdem 192. quæ incipit, *Cum sicut*, & aliam Greg. XIII. quæ incipit, *Cum nos super*.

Ad quintum. Quoad quantitatem seu quoad quoram standum est consuetudini, idem Covar. n. 10. §. 4. ver. *quantum ad* 3. Navar. loc. cit. n. 28. Sot. loc. cit. conc. 3. & 4. Covar. loc. cit. n. 4. ver. *Principaliter*, ca. in aliquib. §. ille, de decim.

Ad sextum. Dico primùm, si causa est de jure decimarum, ut verbi gratia, vult aliquis clericus, vel laicus videre, an jure aliquo teneatur solvere decimas, cum Ecclesia fuerit in possessione eas exigendi, tunc causa est ecclesiastica, & spiritualis, & sic ad judicem spirituum spectat, & potest cogere laicum, ad eas

Y sole

solvendas, censuris, & alijs medijs, etiam si quaestio erit facti, *c. pervenit, cap. sua nobis, il. secundo, cum similibus, de decim.* Conc. Trident. *loc. cit.* Covar. *lib. 1. pract. 99. cap. 35. nu. 2. verb. 2.* Dico secundò, si quaestio est de perceptione possessionis, vel de exigendis, cum tantum agatur an decimæ sint solutæ, vel an teneantur laici illas solvere, tunc est causa temporalis, & temporalis iudex cognoscit, Covar. *loc. citat.* & Gom. *in cap. si annum, nume. 15. 16. de iud. lib. 6.* Dico tertio, si agitur de proprietate, id est, si aliqua tertia, sive fundus fuerit solitus solvere decimas, sed etiam auferre fundum ab Ecclesia, ista causa proprietatis pertinet ad iudicem ecclesiasticum. Ratio est, quia si laici aliquid prætendunt, vocent personam ecclesiasticam coram suo Ordinario competenti, *capitulum. si diligenti, de foro compet. cap. ceterum clerici. cum similibus, de iud.* Covar. *loc. citato, numero 1. versicul. 2.* vide Dyn. *in cap. qui ad agendum, numero 9. de regul. iur. libro 6.* Dico quartò, quòd causa decimarum, vel quomodocumque oriatur differentia super decimis, est summaria; *Clem. dispendiosa, & ibi Cardin. quaest. 12. cum tribus sequent. de iudic. Marant. 4. part. distinct. 9. n. 174. versicul. 12.* Dico quintò, à sententia lata super decimis non appellatur, *cap. tu nobis, il. 2. de decim. & ibi gloss. in fine, Maran. 6. par. titul. de appellat. nu. 364. ver. 15. & Navar. cons. 1. de constit. n. 8.* dicit, si agitur de possessorio, coram ecclesiastico, si de petitorio, coram iudice laico causa agi potest.

Ad septimum. Opus est distinctione

rou in 1. §. nam decimæ, qua parte deberentur ministris Ecclesiæ pro sustentatione, cum sint de jure divino, & naturali, non possunt aliqua consuetudine tolli: patet ratione superius allata; reliquæ verò possunt tolli consuetudine, Covar. *loc. cit. nume. 8.* Gom. *in cap. 1. nu. 89. de constit. lib. 6. Syl. loc. cit. nume. 10. §. 4. ver. quantum ad tertium.* Guid. Pap. *quaest. 284. & 266.* & sic vidi Neapoli, & Surrenti nullatenus solvi decimas, nec personales, nec prædiales, nec mixtas, quamvis Episcopi istam consuetudinem deberent rescindere, cum sit irrationalis, ut ait Covar. *loc. cit. ver. 11.* & quantum temporis spatium requiratur ad hanc consuetudinem introducendam, vide eund. *ibid. vers. 10.* ubi quadragenariam sufficere affirmat, imò in toto ducatu Amalfitano non solvantur decimæ nullo pacto, sed posset esse, quod ab antiquo tempore inter Episcopum & populos facta fuerit aliqua conventio seu concordia, ut populi dederint Episcopo aliquod prædium, seu aliquam possessionem loco decimarum, prout Afflict. *in constitut. regni, super constitut. Quanto ceteris, numer. 11.* dicit, quòd antiqua fama habet, populum Neapolitanam consignasse Archiepiscopo Neapolitano pro decimis, turrim Græcam, quæ antiquitus vocabatur turris Octavii. Vide Nig. *in constitut. Volumus, num. 13. vers. limita secundò,* ubi citat Archidiaconum *in c. quicumque, il. 1. 16. quaest. 7.* & Butt. *in cap. parochianos, de decim. & Felin. in capit. causam qua, de præscript.*

Ad

Ad octavum. Idem *loc. cit.* dicit primum servandam esse consuetudinem, ut si laici soliti fuerunt ad horrea Clericorum decimas deferre, ad id etiam tenerentur. Secundum, si horrea sint publicè deputata, quo decimæ omnium Sacerdotum deferantur, etiam Clericis non petentibus laici eò decimas deferre tenentur, & hoc quando ipsi laici sciunt ad quantum teneantur, & quando levi sumptu, & labore possent illas decimas ad dicta horrea deferre. Vinc. de Fran. *deciss.* 124. *numer.* 1. Tertium, ubi viget consuetudo, quod non debeat massa auferri ab area, nisi prius certiores fiant clerici, ut assistant ad evitandas fraudes, & hoc cessantibus consuetudinibus servetur, quamvis possit introduci consuetudo, ut prius ad propria horrea frumentum ac ceteros fructus deferrent, & postea decimæ integræ Ecclesiæ ministris persolvantur. Videto Guid. Pap. *questio.* 285. *n.* 1. & ibi Addit. *in li.* 6. Ab. *in cap. Apostolica.* *nu.* 5. *hoc in.* Rom. Alex. Inol. *in l. stipulatio ista.* §. *inter cetera.* & §. *si quis.* ff. *de verb. obligat.* Specul. *in titul. de decimis.* *in fin.* Capol. *titul. de ser. urb. cap.* 72.

Ad nonum. Respondetur negativè, *c. non est.* *ca. tua nobis.* *il.* 2. *c. cum homines.* *cum similibus.* *de decim.* Navar. *c.* 21. *n.* 31. *ver. secundo peccat.* Sylve. *ver. decima.* *nume.* 13. §. 7. *ver. quartum.* & *ver. quintum.* & *num.* 15. §. 9. nam solvendæ decimæ sunt antequam deducatur tributum alicuius domini, cuius fortassis est feudalis fundus, antequam deducatur satum, vel expensæ, & in summa ante omnia, quia ideo vpcantur primitivæ: & ratio potissi-

ma est, quia decimæ fuerunt, antequam essent tributa, vel dominia, & ante meum, & tuum frigidum illud verbum, ut ait Joan. Chryfita divina Scriptura, & *iii. de decim.* & *primit.* vide Tiraquel. *de utroque retract.* *tit.* 1. §. 15. *gl.* 1. *nu.* 11. 12. & 13. sed hoc verum est de decim. realibus, secus verò de personalibus, ut de negotiationibus, Bal. *loc. cit.* & Innoc. *in c. pastorals.* *de decimis.* *n.* 1. 6. & 7. bene verum est, quod non tenentur solvere decimas de optimo, nec de peiore, sed de mediocri, Major. *in 3. sent. dist.* 37. *q.* 36. *col.* 2. Navar. *loc. cit. versi.* 2. Tiraq. *de utroque retract.* §. 15. *gloss.* 1. *n.* 10. 14. & 15.

Ad decimum. Primum de jure communi est quarta pars proventuum & emolumentorum, nec non decimarum clericorum: ut si clerici habeant quadraginta modios frumenti, Episcopo debentur decem, prout *in can. quatuor.* & *in can. aurum.* *cum similibus.* 12. *quest.* 2. *canon.* 10. *q.* 3. & ibi *gl. in ver. tertias.* *c. de quarta.* *de presc.* Secundum, si suscipere vult Episcopus onus fabricæ, potest accipere tertiam partem, *gl. ibi.* Tertium, attendenda est consuetudo locorum, *gloss. in c. quoniam in ver. tua parte.* *de decim.* *gloss. in c. i. in ver. tertiam.* & *c. relatum.* *il. i. in ver. medietatem.* *de sepult.* & *gloss. in c. requisiti.* *in ver. quartam.* *de testam.* secus de jure communi: nam Episcopus non potest sumere quartam partem decimarum ecclesiasticarum Parochialium, nisi parochia sit sua, vel ad nullum ipsæ decimæ pertinere viderentur, vel sit dubium, cui debeantur solvi, *gloss. in c. cum contingat.* *in vers. de jure.* *de decim.* & sic intelligitur

c. quemadmodum, c. arduum, & ibi gloss. in vers. de iure communis, eod. tit. & Innoc. in c. ad Apostolica eodem, & sic habetur, quod Episcopus non potest sumere quartam decimarum parochialium, nisi in trib. casib. Primò, ubi adest consuetudo, quæ sufficeret, ut sit decennialis, per ea quæ dicam in §. 12. Secundò, quando decimæ sunt posite in parochia ipsius Episcopi. Tertiò, quando ad nullum pertinerent, & hoc nota pro practica. Et quæ dixi superius, non obstant, quia intelligitur de quarta mensali, vel de quarta legatorum, vel de quarta funerali, vel in causis Apost. prout patet, in iuribus prædictis allegatis, sed Boer. in tract. de auct. mag. consi. par. Franc. n. 16. dicit Episc. posse exigere quartam partem omnium decimarum, & oblationum parochialium, suæ diœcesis. Ratio est, quia tota diœcesis est velut una parochia sibi, & concurrat cum ordinibus curatis suæ diœcesis, licet non in perceptione totali iurium parochialium, & sic videtur loqui de quarta massæ communis cuiuscunque parochialium, & non aliorum, & sic potest intelligi juxta prædicta Abb. in c. parochianos, n. 1. de sent. excom. & in cap. 1. n. 3. hoc tit. ubi videtur dicere, de quarta decimarum etiam, & in c. cum contingat, n. 7. eo. tit. idem Innoc. in cap. Theodosius, n. 2. de stat. monach. ubi loquitur de perceptione cathedralici oblationum, decimationum, & mortuorum, & Caputaq. decisio. 340. p. 3. ubi habet, quod Episcopus censetur Rector, & Vicarius perpetuus parochialis Ecclesiæ: dicitur Curatus totius diœcesis, & sub cura ejus est tota diœcesis, & quod Curati non

sunt, nisi adjuutores ad participationem muneris Episcopi. c. nullus, de paroch. c. de raptor. c. licet, 17. q. 1. & licet competat quarta decimarum Episcopi de jure, ut probatum est superius, & docet Rebuff. tract. de decim. tamen inferior potest eas præscribere. Franc. Balbus tract. de præscrip. 1. p. 5. p. c. 13. nu. 2.

Ad undecimum. In quo differant vide Covar. loc. cit. n. 3. ver. ceterum, Syl. loc. cit. n. 2. Sor. lib. 8. q. 4. ar. 1. de iust. & jure, ubi videto multas differentias.

Ad duodecimum. Covar. loc. cit. n. 8. ver. 4. dicit posse consuetudine introduci, ut decimæ solvantur uni Ecclesiæ, quæ de jure communi debentur alteri, ca. cum contingat de decimis. & quando esset dubium cui Ecclesiæ deberentur solvi, sufficere consuetudinem decennialem per gl. in c. si. de consuetud. lib. 6. in vers. consuetudo, facit cap. de quarta, de præscrip. & sic in summa habetur, quod ferè in hac tota materia statur consuetudini, Innoc. rub. de decim. exceptis oblationibus, & prout dixi in primo §. ver. secundum, quoad quoram, de quibus cetera, prout Covar. loc. cit. num. 8. per multa dicta, idem Vinc. de Franch. decisio. 107. num. 4. & decisio. 124. n. 3. Dubium est, an non solventi decimas debeat negari absolutio in actu confessionis: Respondetur affirmativè, si potest solvere, & potest etiam excommunicari. Con. Trid. loco cit. Nau. l. c. n. 32. & dixi in ver. absolutio, §. ult. de materia decimarum, pro practica, habes multa in Capyc. decisio. 20. an sit onus reale, & sequatur detentorem, vel possessorem, vide ibi.

Ad

Ad decimum tertium. Vide Iser. in
lib. de feudo Marchia. num. 3.

Ad decimum quartum. Vide Panor.
*in c. significavit, n. 5. paroch. Oldr. ad consil.
 168. gl. 13. q. 1. in summa. Archid. in c. se
 quem, de procurat. lib. 6.*

Ad decimum quintum. Distingue an
 negetur ulli pacto eas deberi, an quoad
 quotam, vide Castrum, *de heresi. ver. de
 cima Covar. lib. 1. cap. 3. n. 2. var. resol. Sot.
 lib. 9. q. 4. ar. 1. de iust. & iure.*

DOMINIUM.

PRimo, an sufficiat titulus ad proban-
 dum dominium, & an requiratur
 probare auctorem ejus, à quo dicit se
 habuisse dominium, vide Boer. *dec. 42.
 n. 25.* & quot modis probetur domini-
 um, vide *ibidem num. 32.* & an per solu-
 tionem census, seu canonis seu pensio-
 nis Ecclesia probet dominium, seu pos-
 sessionem directam, vide Abb. *in c. acce-
 pitus, nu. 1. de privileg. in consilio 74, inci-
 piente. Crvis quidam Senens, 1. vol. Guid.
 Pap. dec. 272. Roman. consil. 126. gl. in cap.
 Bona memorie, in ver. unam procuratio-
 nem, de appellat. & gl. in c. cum venerabi-
 lis, in ver. locasset, de relig. dom. Novel. de
 iure protim. §. primus, nu. 155. ex Baldo,
 in l. cum de in rem verso ff. de usur. & Abb.
 in c. si. de caus. possess. & propriet. dicit so-
 lutionem census diuturnam probare ti-
 tulum; modò sit per tempus, cujus me-
 moria non extat in contrarium, Jalon
 in l. si certis annis, num. 12. C. de pact. &
 §. 5. num. 96. & infra, dicit, confines
 probare dominium antiquissimum, &
 jurisdictiones. Alex. in consil. 150. num. 9.*

vol. 6. & alia ibi citata per Novel. vide
 in versi. libri, & dec. 42. eiusdem Boer. nu.
 11. ubi dicit, quòd per unum instrumen-
 tum venditionis rei emphyteuticæ, aut
 locationis perpetuæ, non probatur do-
 minium contra emphyteutam; vide Ab-
 batem *consil. 54. in dub. & lib. 1.* quando
 locatio probet dominium, vel possessio-
 nem, vide Boer. *decisio. 105. n. 13. 14. & 15.
 c. cum venissent, de restitut. spoliat. vide
 Navar. in consil. 4. de prescript. & Jalon. in
 l. 2. nu. 215. versi. decimo septimo quarto,
 dicit instrumentum emphyteuticum
 non probare dominium Ecclesiæ, vide
 Gemin. in cap. 1. versi. ulterius queritur, de
 prescript. libro 6. ubi ponit discrimen ti-
 tuli boni, vel mali, fidei bonæ, vel malæ
 prædecessoris, respectu successoris.*

Secundum, dominium antiquissi-
 mum loci, jurisdictionis & confinium,
 seu terminorum, seu titulorum probari
 potest per famam, Bertrant. *consil. 171. No-
 vel. de iure protim. §. quintus, num. 96.
 & 97.*

Tertium, an dominium seu posses-
 sio probetur per obligationem, vel ex
 locatione? Affirmativè respondetur.
 Vinc. de Franch. *decis. 204. num. 12. &
 20. vide etiam Afflict. decisio. 325. & 338
 in ultim.*

Quartum, possessio sola non sufficit
 auctori ad probandum dominium, Af-
 flict. *decisio. 40. num. 4.*

Quintum, an & quando solutio
 census probet possessionem, vide Affl.
*dec. 325. & Abb. in c. quanto, n. 2. de cens.
 vide Gem. in c. 1. versi. quarto, an potens,
 de presc. lib. 6. licèt remissivè.*

Sextum, dominium difficillimam est
 pro-